

АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТЛАРИНИНГ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ЛАЁҚАТИ (НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ МУШОҲАДА)

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2022-10-1245-1252>

Ж. Юлдашев

ТДЮУ «Фуқаролик ҳуқуқи» кафедраси профессори

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада акциядорлик жамиятларининг ҳуқуқий лаёқати, моҳияти, ҳуқуқий лаёқатни амалга оширишнинг асосий услублари ва ёндашувлари таҳлил этилган. Ўзбекистонда акциядорлик жамиятлари корпоратив бошқарув тизими самарадорлигини ошириш мақсадида рақамлаштириш ва сунъий интеллектдан кенг фойдаланиш бўйича фикр-мулоҳазалар баён қилинган ва бу борада ўз таклиф-мулоҳазалар баён қилинган.

Калитли сўзлар: *юридик шахснинг ҳуқуқ лаёқати, АЖнинг универсал ва маҳсус ҳуқуқ лаёқати, ҳуқуқ лаёқатини амалга ошириш самарадорлиги, АЖ бошқарув органлари, сунъий интеллект.*

CIVIL-LEGAL CAPACITY OF JOINT-STOCK COMPANIES (IN THEORY AND PRACTICE)

J. Yuldashev

Professor of the "Civil Law" department of TSUL

ABSTRACT

This article analyzes the legal capacity of joint-stock companies, their essence, the main methods and approaches to the implementation of legal capacity. In order to improve the effectiveness of the corporate management system of joint-stock companies in Uzbekistan, opinions on digitization and wide use of artificial intelligence were presented, and their suggestions were presented in this regard.

Keywords: *legal capacity of a legal entity, universal and special legal capacity of JSC, effectiveness of implementation of legal capacity, management bodies of JSC, artificial intelligence.*

КИРИШ

Юридик шахсларнинг ҳуқуқ субъектчилиги унинг ҳуқуқий лаёқати билан боғлиқдир. Чунки унинг фуқаролик-ҳуқуқий муносабатдаги иштироки, ҳуқуқ субъектчилигининг асосий белгиловчи хусусияти айнан ҳуқуқий лаёқатига бориб тақалади. Ҳуқуқий лаёқат масалалари ҳар бир субъектнинг ҳуқуқий мақоми тадқиқ

этилатган пайтда алоҳида эътиборга олинади. Фуқаролик-ҳуқуқий лаёқат ҳуқуқ ва муомала лаёқатлари мажмуи бўлиб, ҳуқуқий муносабат иштирокчиларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини ташкил этади. Бундай лаёқатга эга бўлмаслик, мустақил субъект сифатида муносабатда иштирок эта олмаслик билан баҳоланади.

Юридик шахсларнинг ҳуқуқий лаёқати бошқа фуқаролик ҳуқуқи субъектларидан фарқланади. Фуқаролик ҳуқуқи назариясида ҳуқуқий лаёқат масаласи субъектларнинг ҳуқуқий мақомини ўрганиш жараёнида ҳамisha тадқиқот объектига айланади. Шу сабаб кўп адабиётларда “ҳуқуқ субъектчилиги ва ҳуқуқий лаёқат” тушунчалари бир хил маънода ишлатилади¹.

Умуман олганда ҳуқуқ субъекти ҳуқуқий лаёқатсиз мустақил мавжуд бўлмайди, шу сабаб уларни бир маънода ишлатиш мақсадга мувофиқ.

Фуқаролик-ҳуқуқий лаёқат юридик категория сифатида² шахсларга юридик имконият беради. Бу юридик имконият ҳуқуқ ва бурчларга эга бўлиш имкониятидир.

Акциядорлик жамияти давлат рўйхатидан ўтгандан сўнггина ҳуқуқ ва муомала лаёқатига эга бўлади. АЖ то рўйхатдан ўтгунча, гарчи таъсис этиш ҳаракатлари амалга ошса-да, бироқ мустақил ҳуқуқ субъекти бўлмаганлиги сабабли, унда лаёқатлилиқ мавжуд эмас, деб топилади. Бу даврда муассислар ўзлари номидан ҳаракат қилиб муносабатларга киришадилар. АЖларнинг ҳуқуқий лаёқати (ҳуқуқ ва муомала лаёқати) унинг субъект сифатида намоён бўлиши, уни амалга ошириш эса ҳуқуқ субъекти сифатида самарали фаолият юритиши билан боғлиқ. АЖлар ҳуқуқий лаёқатини унинг органлари амалга оширадилар. Унинг самарадорлиги ва АЖларнинг фаолияти эса корпоратив бошқарувнинг қай даражада шаклланиши билан боғлиқ.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Маълумки, юридик шахслар умумий ва махсус ҳуқуқ лаёқатига эга³. Тижоратчи юридик шахсларнинг ҳуқуқ лаёқати нотижорат юридик шахсларнинг ҳуқуқ лаёқатидан кенгроқ бўлиб, умумий характерга эга. Айрим муаллифлар тижоратчи юридик шахслар умумий ҳуқуқ лаёқатига эгаллигини таъкидлашади⁴. В.А.Рахмилович махсус ҳуқуқ лаёқати асосларини - қонун, бошқа ҳуқуқий

¹ Субъекты гражданского права./Под.ред. С.Н.Братус. -М.: Юр. лит, 1984. -10 с.; Баратов М.Х. Давлат – фуқаролик ҳуқуқининг субъекти сифатида. -Тошкент: ТДЮИ, 2005. -21 б.

² Туребеков Т.М. Общественные объединения как субъекты гражданского права. Автореф. дисс... канд. юрид. наук. -Ташкент: 2002, -13 с.; Матқурбанов Р.Ж. Проблемы правоспособности граждан (физических лиц) по гражданскому праву. Автореф. дисс... канд. юрид. наук. -Ташкент: 2004. -8 с.

³ Гражданское право: учебное пособие / Е.Г. Шаблова, О.В. Жев- няк ; под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. Е.Г. Шабловой. — Ека- теринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2015. – С. 36.

⁴ Гражданское право. Общая часть. Отв.ред. Е.А.Суханов. -М.: Волтерс Клувер, 2005. Т.1. -292 с.

хужжатлар ҳамда мақсад ва фаолият предметини белгилайдиган таъсис хужжати ташкил этади деб ҳисоблайди⁵. И.Б.Зокиров махсус ҳуқуқ лаёқатни махсус юкланган вазифалар билан боғлайди⁶. Юқоридаги фикрларга қўшилган ҳолда, назаримизда, нотижорат юридик шахсларнинг ҳуқуқ лаёқати ўз уставлари доирасида чекланганлиги боис, махсус ҳуқуқ лаёқатига мос келади.

Айрим олимларнинг фикрича, юридик шахсларнинг махсус ҳуқуқ лаёқати аввалгидай умумий принцип бўлиб қолмоқда. Универсал ҳуқуқ лаёқати умумий қоидадан мустасно характерга эга ва нодавлат тижоратчи ташкилотларига қўлланилади⁷.

Фикримизча эса АЖ универсал ҳуқуқ лаёқатига эга бўлиб (айрим АЖ турларидан бошқа), бу умумийлик қонун хужжатларида таъқиқланмаган исталган фаолиятни амалга ошириш билан бирга сармояларни тез ва узлуксиз муомалага киришини таъминлайди ҳамда сармоядорни қонуний ҳаракат доирасида даромад олишини кафолатлайди.

Тўғри, ҳар қандай тижоратчи ташкилот муассислари (таъсисчилари, ҳиссадорлари, агар умумий йиғилишда овоз берадиган ва ғолиб чиқадиغان бўлсалар) юридик шахснинг ҳуқуқ лаёқат ҳажмини қисқартириши, яъни махсус ҳуқуқ лаёқатига айлантириши мумкин. Лекин, айти ҳолатда АЖни махсус ҳуқуқ лаёқати умумий қоидадан истиснодир, аксинча эмас.

ФКнинг 41-моддасидан келиб чиқиб, АЖнинг махсус ҳуқуқ лаёқати устави ёки қонун хужжатлари билан белгиланиши мумкин.

АЖнинг махсус ҳуқуқ лаёқатини устав орқали белгиланиши акциядорлар умумий йиғилишининг ваколатига киради ва бу диспозитив характерга эга.

Айрим адабиётларда бу лаёқатни “истисно ҳуқуқ лаёқати” деб ҳам номлашади⁸.

Инвестиция фондларининг ҳуқуқ лаёқати махсус ҳуқуқ лаёқати бўлиб, инвестиция фондлари ва инвестиция компаниялари лицензия асосида фақатгина инвестициялаш билан боғлиқ хизматларни кўрсатишлари мумкин⁹.

АЖнинг айрим турлари (банк, суғурта ташкилотлари)нинг фаолият доираси

⁵ Рахмилович В.А. Основные положения о юридических лицах в Гражданском кодексе РФ. Комментарий // Адвокат. –Москва, 1997. -№11. –С. 6.

⁶ Зокиров И.Б. Фуқаролик ҳуқуқи. Дарслик. 1-қисм. -Тошкент: ТДЮИ, 2009.

⁷ Гражданское право. Под.ред. А.П.Сергеева, Ю.К.Толстого. -М.: Проспект, 1999. Ч.1. –125-126 с.

⁸ Корпоративное право: учебный курс. Том 1 / отв. ред. И. С. Шиткина. М.: Статут, 2017 // СПС «КонсультантПлюс», Гражданское право : учебник : в 2 т. / И. З. Аюшеева, Е. Е. Богданова, Б. А. Булаевский [и др.]; под ред. Е. Е. Богдановой. — Москва : Проспект, 2020. -110 с.

⁹ Жумагулов А.Э. Инвестиция фондларининг фуқаролик-ҳуқуқий мақоми. Юрид. фан. номз... дис. Автореф. - Тошкент: 2021

махсус қонунларда ¹⁰ белгиланади ҳамда махсус белгиланган вазифалар доирасидагина ҳаракат қилиш юкланади.

Бу Гарчи, улар қонунда таъқиқланмаган бошқа фаолиятлар билан шуғулланса-да, лекин асосий вазифа қонун доирасида белгилаб қўйилади. Шу боис уларни махсус ҳуқуқ лаёқатига эга бўлади, деб ҳисоблашимиз мумкин.

АЖнинг муомала лаёқати ўз номидан фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларда ҳаракат қилиши, яъни битимлар тузиш, мажбуриятларга эга бўлиш ва бажариш, даъвогар ҳамда жавобгар бўлиш лаёқати тушунилади. Демак, жамиятнинг муомала лаёқати унинг хоҳиш-иродани амалга ошириш жараёнида вужудга келади. Унинг хоҳиш-иродаси фуқаролик ҳуқуқи субъекти сифатида фуқаролик муносабатларида мулкӣ ва мулкӣ характерда бўлмаган ҳуқуқларни олиш, бошқа фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги ҳаракатларни амалга ошириш жараёнида фуқаролик-ҳуқуқий шартномаларни тузиш орқали намоён бўлади. Мамлакатимизда бозор муносабатларини шакллантириш ва унинг ҳуқуқий негизларини такомиллаштириш хўжалик юритувчи субъектларнинг фаолият доирасини, уларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтирди.

АЖнинг муомала лаёқати унинг хоҳиш-иродасини ифодалаш жараёнида намоён бўлар экан, бу лаёқатни ўз бошқарув органлари орқали амалга оширилади. Чунки, АЖ ҳар қандай юридик шахс каби қонунларга ва таъсис ҳужжатларига мувофиқ иш олиб борадиган ўз органи орқали фуқаролик ҳуқуқларига эга бўлади ва ўз зиммасига фуқаролик бурчларини олади (ФКнинг 45-моддаси).

АЖнинг ҳуқуқ субъекти сифатида ҳаракат содир этиши, унинг ҳуқуқ ва муомала лаёқатини амалга оширилиши, фуқаролик-ҳуқуқий субъект сифатидаги ҳуқуқий мақомини англаб етиш учун корпоратив бошқарув масаласини ўрганиш жуда ҳам долзарб масаладир. Корпоратив бошқарув АЖларнинг органлари томонидан ташқи ва ички муносабатда манфаатларини ҳимоя қилишдир. Мамлакатимизда корпоратив бошқарув масалалари бир қатор олимлар томонидан ўрганиб чиқилган¹¹.

АЖнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқати, унинг бошқарув органлари орқали амалга

¹⁰ Маълумки, қонун ҳужжатларида “махсус ҳуқуқ лаёқати” ибораси қўлланилмайди. Фақат юридик шахс фаолиятини маълум доира олиб боришини белгиланиши назарий жиҳатдан “махсус ҳуқуқ лаёқати” тушунчаси билан боғланади.

¹¹ Гулямов С.С. Развитие законодательства об акционерных обществах в системе корпоративных отношений и проблемы его совершенствования. Автореф. дис... докт. юрид. наук. -Ташкент: 2005.; Вохидов М.М. Ўзбекистон акциядорлик жамиятларида корпоратив бошқарув тизимининг ҳуқуқий муаммолари ва такомиллаштириш йўллари. Юрид. фан. номз... дис. Автореф. -Тошкент: 2007. -23 б.; Котова М.Д. Наблюдательный совет акционерных обществ: избрание, компетенция, ответственность. -Ташкент: ТГЮИ, 2004.; Карахаджаева Ш. Правовое регулирование раскрытия информации в акционерных обществах Республике Узбекистан. Автореф. дисс... канд. юрид. наук. -Ташкент: 2005. -22 с.

оширилади. У “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуннинг 57-моддасига асосан, акциядорларнинг умумий йиғилиши, кузатув кенгаши ва ижро органи орқали бошқарилади. Бунда жамиятнинг фуқаролик муомаласида муайян ҳуқуқларга эга бўлиши ёки мажбуриятларни зиммасига олиши ушбу уч звенодан ташкил топган бошқарув органларининг ваколат доирасидаги ҳаракати орқали амалга ошади.

Юридик шахс органи ва АЖ органи бир-бири билан боғлиқ тушунчалардир¹². АЖни бошқаришда корпоратив тамойиллардан фойдаланилиб, у оддий акциядорлар эмас, унинг органлари орқали бошқарилади¹³.

Ҳақиқатдан ҳам АЖнинг органлари у давлат рўйхатидан ўтгандан сўнггина, ўз ваколат доирасида ҳаракат қилиши, жамиятнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқатини амалга ошириши мумкин, агар жамият рўйхатдан ўтмаса, у ҳолда бошқарув органлари ҳеч қандай ваколатга ва ҳуқуққа эга бўлмайди, уларнинг жамият номидан қилган ҳаракати ўз-ўзидан ҳақиқий эмас деб топилади.

Акциядорлик жамиятлари мураккаб таркибли, иштирокчилар сонининг чекланмаганлиги, катта миқдордаги мулкни бошқариш заруратининг мавжудлиги боис жаҳон тажрибасига эътибор берадиган бўлсак, бошқарув тизимининг икки ва уч звеноли кўринишларига дуч келамиз. Е.Богатыхнинг фикрича, акциядорлик жамиятларини англиз-америка ҳуқуқ тизимида икки звеноли (умумий йиғилиш, бошқарув), роман-герман ҳуқуқ тизимида уч звеноли (умумий йиғилиши, кузатув кенгаши ва бошқарув) бошқарув кўринишлари мавжуд¹⁴. Т.В.Кашанина АЖларнинг бошқарув органлари ҳатто тўрт звеноли (акциядорларнинг умумий йиғилиши, директорлар кенгаши, бош директор раҳбарлигидаги бошқарув, раҳбарий тузилма-бошқарувчи ваколатли шахс) бўлиши мумкинлигини таъкидлайди¹⁵.

Акциядорлик жамиятларининг умумий йиғилиши унинг олий бошқарув органи ҳисобланади ва жамиятнинг фуқаролик-ҳуқуқий муносабатга киришишида асосий қарорлар қабул қилиш ваколатига эга бўлади. М.М.Воҳидов буларни радикал аҳамиятга эга масалаларни ҳал қилиш билан боғлиқ ваколатлар деб ҳисоблайди¹⁶.

¹² Могилевский С. Понятие и порядок образования органов управления Акционерного общества // Хозяйство и право. -Москва, 2006. -№1. -С 60.

¹³ Шиткин И. Соотношение интересов различных групп акционеров и менеджеров в управлении акционерным обществом. // Хозяйство и право. -Москва, 1998. -№11. -С. 126.

¹⁴ Богатых Е. Гражданское и торговое право. -М.: Контракт, 2000. -83 с.

¹⁵ Кашанина Т.В. Корпоративное право. Учебник. -М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. -458 с.

¹⁶ Воҳидов М.М. Ўзбекистон Республикаси Қонунчилиги бўйича акциядорлар умумий йиғилиши фаолиятининг ҳуқуқий асослари // Ўзбекистон Қонунчилиги таҳлили. -Тошкент, 2006. -№1. -Б. 10.

Жаҳон амалиётида кузатув кенгаши институти, гарчи турли номларда аталса-да¹⁷, ваколат доираси бир хиллигига амин бўламиз. Кузатув кенгаши ваколатлари фаолиятнинг устувор йўналишларини белгилашда муҳим аҳамият касб этади¹⁸.

И.А.Ивановнинг фикрича, акциядорлик жамиятининг бошқарувчиси жамият билан меҳнат муносабатлари бўйича алоқадордир¹⁹. Ижро этувчи орган раҳбари жамият номидан ишончномасиз иш юритиш, бошқа ташкилотлар ва органлар билан бўлган ўзаро муносабатларда унинг манфаатларини ифодалаш, устав ёки бошқа ҳужжатлар билан олдиндан келишган доираларда унинг мол-мулки ва пул-маблағларини тасарруф қилиш, шартномалар ва контрактлар тузиш, ишончномалар бериш, банкларда ҳисоб-китоб счёти ва бошқа рақамлар очиш каби ваколатларга эга.

“Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонуннинг 107-моддасида тафтиш комиссиясининг ҳуқуқий ҳолати бошқарув органларидан ажралган ҳолда кўрсатилган. Унга кўра, жамиятнинг молия-хўжалик фаолияти устидан назоратни амалга ошириш учун жамият уставида жамиятнинг тафтиш комиссиясини тузиш (тафтишчисини сайлаш) назарда тутилиши мумкин.

АЖ органлари ўз ваколатлари доирасида фуқаролик-ҳуқуқий муносабатга киришар экан, унинг ҳар бир органи мустақил субъект бўлмай, балки жамиятнинг “бир бўғини”, “бир аъзоси” ҳисобланадилар. Улар мустақил бир-бирларига қарши ҳаракат қилишлари, қарорлардан норози бўлиб судга мурожаат этишлари мумкин эмас. Фақатгина юқори турувчи орган ўз ваколатлари доирасида қуйи турувчи органнинг қарорни ҳаракатдан тўхтатиш ёки бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилиши мумкин.

Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонуннинг 82-моддасига асосан АЖда миноритар акциядорлар қўмитаси ташкил этилиши мумкин. Лекин бу қўмита бошқарув органлари доирасига кирмайди ва унинг ҳаракатлари АЖ ҳуқуқ лаёқатини амалга ошириш сифатида баҳоланмайди.

Унинг асосий вазифаси АЖ эмас, балки жамиятдаги миноритар акциядорларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳисобланади. Миноритар акциядорлар қўмитасининг таркибига жамиятнинг директори,

¹⁷ Монголияда “кузатув кенгаши” атамаси “бошқарув кенгаши” деб номланади. Идэш И. Правовое положение исполнительных органов компании по законодательству Монголии // Юрист. –Москва, 2006. -№3. –С. 51.

¹⁸ Котова М.Д. Наблюдательный совет акционерных обществ: избрание, компетенция, ответственность. –Ташкент: ТГЮИ, 2004. -20-22 с.

¹⁹ Иванов И. Ответственность управляющих перед Акционерным обществом (опыт России и Германии) // Государства и право. –Москва, 1998. -№11. –С. 94.

бошқарув аъзолари, шунингдек жамиятнинг кузатув кенгашига ва тафтиш комиссиясига (тафтишчиси этиб) сайланган шахслар кириши мумкин эмас. Миноритар акциядорлар қўмитаси жамиятнинг хўжалик фаолиятига аралашшига ҳақли эмас.

ХУЛОСА

Бугунги кунда барча соҳалар каби АЖларнинг фуқаролик-ҳуқуқий лаёқатини амалга оширишга ҳам рақамли технологиялар кириб келмоқда.

Аниқроқ айтганда бу борада инсон омилини имкон даражасида чеклаш ва рақамли технологиялар имкониятларидан унумли фойдаланиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Бундан ташқари замонавий рақамли технологиялар – сунъий интеллект имкониятларидан фойдаланиш бўйича ривожланган мамлакатларда қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда фаолият юритаётган АЖлар ҳам аста-секин жамият ва бизнесни бошқаришдаги таваккалчиликларни, ички назоратни, ички аудит ва молиявий масалалар назоратини сунъий интеллектга ишониб топшир вақти келди.

Чунки инсон омили ва манфаатдорликдан ҳоли бўлган сунъий интеллект орқали бошқаришнинг муҳимлиги, унинг ўз таҳлилий имкониятлари ва тез ва оқилона қарор қабул қилиш имконияти билан боғлиқ.

Назаримизда “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонунни айнан шу ракурсда қайта кўриб чиқиш лозим.

Бундан ташқари АЖларнинг ижобий тарафларидан аксарият ривожланган давлатлар каби самарали фойдаланилмаётганлиги, мамлакат иқтисодиётида унинг роли “сузлашгандай” тасаввур ўйғотаётганлиги, соҳага ахборот технологияларининг илғор тажрибаларидан унумли фойдаланиш заруриятининг ортиб бораётганлиги бу борада янгидан янги илмий тадқиқотлар амалга оширишни тақазо этмоқда.

REFERENCES

1. Субъекты гражданского права./Под.ред. С.Н.Братус. -М.: Юр. лит, 1984. - 10 с.; Баратов М.Х. Давлат – фуқаролик ҳуқуқининг субъекти сифатида. - Тошкент: ТДЮИ, 2005. -21 б.
2. Туребеков Т.М. Общественные объединения как субъекты гражданского права. Автореф. дисс... канд. юрид. наук. -Ташкент: 2002, -13 с.; Матқурбанов Р.Ж. Проблемы правоспособности граждан (физических лиц) по гражданскому праву. Автореф. дисс... канд. юрид. наук. –Ташкент: 2004. -8 с.

3. Гражданское право: учебное пособие / Е.Г. Шаблова, О.В. Жев- няк ; под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. Е.Г. Шабловой.— Ека- теринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2015. – С. 36.
4. Гражданское право. Общая часть. Отв.ред. Е.А.Суханов. -М.: Волтерс Клувер, 2005. Т.1. -292 с.
5. Рахмилович В.А. Основные положения о юридических лицах в Гражданском кодексе РФ. Комментарий // Адвокат. –Москва, 1997. -№11. –С. 6.
6. Зокиров И.Б. Фуқаролик ҳуқуқи. Дарслик. 1-қисм. -Тошкент: ТДЮИ, 2009.
7. Гражданское право. Под.ред. А.П.Сергеева, Ю.К.Толстого. -М.: Проспект, 1999. Ч.1. –125-126 с.
8. Могилевский С. Понятие и порядок образования органов управления Акционерного общества // Хозяйство и право. -Москва, 2006. -№1. –С 60.
9. Шиткин И. Соотношение интересов различных групп акционеров и менеджеров в управлении акционерным обществом. // Хозяйство и право. – Москва, 1998. -№11. –С. 126.
10. Богатых Е. Гражданское и торговое право. -М.: Контракт, 2000. -83 с.
11. Кашанина Т.В. Корпоративное право. Учебник. -М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. -458 с.
12. Abdixakimov, I. (2022). Cyber Crimes in Digital Economy.